

Wrocław, dnia 6 maja 2015 r.

Dr hab. Krystyna Rożek-Piechura,
prof. AWF
Zakład Fizjoterapii i Terapii zajęciowej w Chorobach Wewnętrznych
Wydział Fizjoterapii
Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Moniki Bal-Bocheńskiej pt.

”Porównanie efektów rehabilitacji pacjentów poddanych resekcji płata płuca z zastosowaniem znieczulenia standardowego i podpłucnego”

Resekcja miąższu płuca jest leczeniem z wyboru we wczesnym stadium zaawansowania raka płuca. Zabieg operacyjny jest bardzo obciążający, wiąże się z utratą powierzchni oddechowej i w konsekwencji prowadzi do obniżenia wydolności fizycznej i niesie za sobą ryzyko występowania powikłań. Wynikają one z długiego unieruchomienia, sposobu znieczulenia i jego działania oraz z występującego bólu pooperacyjnego, który jest bardzo istotnym czynnikiem ograniczającym proces powrotu do sprawności funkcjonalnej pacjentów. Do odtworzenia funkcji i sprawnego działania układu oddechowego niezbędna jest właściwa rehabilitacja pulmonologiczna. Powinna ona stanowić integralną część leczenia chirurgicznego, być także odpowiednio wcześnie wdrożona i trwać do pełnego powrotu funkcji oraz sprawności. Kompleksowa rehabilitacja pulmonologiczna ma na celu zmniejszenie występowania powikłań leczenia, a co za tym idzie szybszą poprawę czynnościową pacjentów, skrócenie czasu hospitalizacji, zmniejszenie kosztów leczenia i zwiększenie zadowolenia chorego.

Wobec powyższego niewątpliwie warto prowadzić badania nad szukaniem skutecznych sposobów zmniejszania dolegliwości bólowych wynikających z agresywnego leczenia torakochirurgicznego oraz oceną efektywności kompleksowej rehabilitacji pulmonologicznej pacjentów poddanych takiemu leczeniu.

Dlatego też temat podjęty w dysertacji doktorskiej przez mgr Monikę Bal-Bocheńską jest bardzo ważny i aktualny, a wyniki pracy mogą być wykorzystane w

ulepszaniu postępowania fizjoterapeutycznego takich pacjentów. Szczególnie dotyczy to szerokiej możliwości wdrożenia form zmniejszających występowanie bólu pooperacyjnego co pozwala na zmniejszenie pogorszenia stanu czynnościowego tych chorych i większą jej skuteczność .

Recenzowana dysertacja doktorska liczy 124 stron, z tego tekst pracy kończy się na 114 stronie, pozostała część to streszczenie *w języku polskim i angielskim oraz wykaz skrótów, tabel i rycin wykorzystanych w pracy.*

Układ rozdziałów jest typowy dla tego rodzaju prac: *I – Wstęp, II – założenia i cel pracy, III – Materiał IV - Metoda, IV –Wyniki*, kolejne rozdziały to *Dyskusja, Wnioskami i Piśmiennictwo*. Autorka zamieściła w pracy 31 tabel oraz 19 rycin ilustrujących otrzymane wyniki badań. Wykaz piśmiennictwa zawiera 126 pozycje.

Układ pracy jest poprawny, spełnia wymogi formalne i merytoryczne. Przedłożona do oceny praca doktorska napisana jest językiem poprawnym – usterki stylistyczne, interpunkcyjne i błędy rzeczowe są nieliczne.

WSTĘP jest częścią teoretyczną rozprawy. Doktorantka bardzo dokładnie opisała rehabilitację w torakochirurgii z uwzględnieniem faz postępowania przedoperacyjnego i pooperacyjnego. Następnie szczegółowo wyjaśniła mechanizmy bólu po zabiegach torakochirurgicznych. We wstępie Autorka wyczerpująco ukazuje czytelnikowi podstawy teoretyczne, na których będą bazować założenia badawcze recenzowanej rozprawy.

CEL PRACY został sprecyzowany jako sześć oddzielnych punktów, wytycza on kierunek badań obejmujących ocenę intensywności bólu, mechaniki klatki piersiowej i czynności wentylacyjnej płuc pacjentów po wycięciu płata płuca z uwzględnieniem rodzaju analgezji z uwzględnieniem efektów stosowanej rehabilitacji pulmonologicznej.

HIPOTEZY BADAWCZE – sformułowane poprawnie, uzupełniają postawiony cel pracy i jasno wytyczają kierunek opracowania.

MATERIAŁ I METODY BADAŃ - Do rozwiązania problemu badawczego posłużyły dane 100 pacjentów u których wykonano torakotomię przednio-boczną z powodu choroby nowotworowej w stadium operacyjnym. Próba jest wystarczająco liczna dla zrealizowania celów pracy. Dobór metod badawczych jest prawidłowy, a

użycie tak wielu badań świadczy o dobrym opanowaniu warsztatu badawczego przez Autorkę i jest bardzo cenne.

Pewne zastrzeżenia budzi zastosowany przez Doktorantkę starszy model metod statystycznych, tzn. z użyciem testów istotności przeznaczonych tylko dla analizy dwóch wyników – np. testu Wilcoxon, przez co oddzielnie analizowała Ona zmiany w obrębie grup przed i po fizjoterapii, z kolei aby ocenić która z terapii była skuteczniejsza Autorka testowała wartości różnic w jednej i drugiej grupie oddzielnie przed zabiegiem i oddzielnie po zabiegu posługując się testem U Manna-Witneya. W takich przypadkach obecnie zalecane jest użycie analizy wariancji, która ocenia razem wszystkie grupy i pomiary, a uzyskany w ten sposób wynik jest wysoce miarodajny i uwzględnia wzajemne interakcje, co nie do końca odzwierciedlają użyte przez Doktorantkę metody statystyczne.

OMÓWIENIE WYNIKÓW BADAŃ zajęło Autorce 40 stron. Realizując cele pracy, Doktorantka omówiła poszczególne aspekty w odniesieniu do ocenianych grup i użytych metod badawczych oraz pomiarów. Rozdział jest ilustrowany rycinami i tabelami. Dodatkowo w rozdziale tym Doktorantka przedstawiła korelacje Spearmana między wybranymi elementami stanu funkcjonalnego i nasilenia bólu badanych z uwzględnieniem wieku i wielkości wskaźnika BMI, choć w celu pracy nie uwzględniła tej analizy, natomiast umieściła ją we wnioskach i należy podkreślić, że jest to bardzo interesujący wątek analizy wyników badań.

DYSKUSJA to rozdział napisany z dużą swobodą i znajomością podjętej problematyki, w którym Autorka konfrontuje uzyskane rezultaty z wynikami badań i poglądami innych autorów. Jest napisana w sposób przejrzysty i dowodzi szerokiej wiedzy Doktorantki. Rozdział ten oceniam wysoko, a sprawy dyskusyjne wskazują na kierunki dalszych badań.

WNIOSKI Najważniejsze wyniki swoich badań Autorka zawarła w 11 wnioskach. Są one sformułowane poprawnie.

Dobór i wykorzystanie materiałów źródłowych

Wykaz piśmiennictwa zawiera 126 pozycje (38 pozycji książkowych) w tym 70 w języku angielskim, ułożonych według kolejności cytowania. Pozycje te są tematycznie dobrane do problematyki pracy, jednak w wielu pozycjach brakuje nr i stron.

Podsumowanie i wniosek końcowy

Praca doktorska Pani mgr Moniki Bał-Bocheńskiej wykazuje przydatność w rozwiązywaniu problemów rehabilitacji pulmonologicznej.

Autorka w swojej rozprawie doktorskiej podjęła, z naukowego i społecznego punktu widzenia, ważny problem badawczy, jasno sprecyzowała cel pracy, a dobrane metody pozwoliły na zweryfikowanie założeń. Doktorantka w zakresie wybranej problematyki poruszała się z dużą swobodą, wykazała się umiejętnością przeprowadzenia badań empirycznych, opracowania materiału i wyciągania wniosków.

Pozytywnie oceniając w całości rozprawę doktorską pragnę jednak zwrócić uwagę Autorce na nieliczne błędy, które nie wpływają na całościową ocenę pracy, ale mogą posłużyć do lepszego przygotowania pracy do publikacji:

1. W rozdziale „Wstęp” ograniczyć wiadomości podręcznikowe, natomiast podkreślić przegląd piśmiennictwa z tego tematu i potrzebę tego typu badań.
2. Uporządkować zapis pozycji piśmiennictwa, tak aby spełniał on wymogi stawiane pracom naukowym i był jednolity dla wszystkich pozycji.

W podsumowaniu recenzji stwierdzam, że przedstawiona mi do oceny praca doktorska została przygotowana poprawnie, a błędy formalne nie zmieniają w istotny sposób wartości aplikacyjnej tegoż opracowania promocyjnego. Spełnia ona wymogi stawiane przez Ustawę o Tytule i Stopniach Naukowych.

Przedkładam Wysokiej Radzie Wydziału Medycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie wniosek o dopuszczenie mgr Moniki Bał-Bocheńskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wrocław, 6.05.2015 r.

Dr hab. Krystyna Rożek-Piechura
profesor nadzw.